

Kirkkonummen hyvinvointiohjelma 2018–2021

Hyvinvointiohjelman tausta ja tavoitteet

Tärkeimmät hyvinvoinnin osatekijät ovat terveys, lähipiiriin kuuluvat ihmiset, arjen toimintaympäristö, mielekäs työ, sosiaalinen verkosto sekä vaikuttamismahdollisuudet. Kunnalla on tärkeä rooli monien arjen toimintaympäristössä olevien toimintojen ja tukien järjestäjänä. Kunnan tuleekin järjestää palvelut kuntalaisten tarpeista lähtien ja osallistaen kuntalaisia mukaan päätöksentekoon.

Hyvinvointia tukevia palveluita järjestävät kaikki kunnan toimialat, ja niitä tuottavat kunnan lisäksi monet muut kunnassa toimivat järjestöt ja yritykset. Hyvinvointipalvelut mielletään ja liitetään usein sosiaali- ja terveyspalveluihin, joissa hoidetaan usein korjaavasti sellaisia pahoinvoinnin ilmentymiä, joita voitaisiin ennaltaehkäistä kuntalaisten omilla arjen valinnoilla ja kunnan muilla palveluilla. Kuntalaisia tulee kannustaa ja ohjata terveellisiin elämäntapoihin: erityisesti tässä korostuvat lapset ja nuoret, koska lapsena ja nuorena omaksuttuja terveellisiä elämäntapoja on helpompaa jatkaa myös myöhemmin. Kuntalaisten omien arjenvalintojen lisäksi turvallisesti suunniteltu, ylläpidetty ja rakennettu kaupunkitila, houkuttelevat liikuntapaikat ja kulttuuritilat sekä kuntalaisten osallisuus tarjoavat kuntalaisille mahdollisuuksia hyvinvoinnin ylläpitämiseen.

Kirkkonummen kuntastrategian 2018–2021 yksi strateginen päämäärä on: ”edistämme kuntalaisten hyvinvointia laadukkailla, kuntalaislähtöisillä ja kustannustehokkailla kaksikielisillä palveluilla”. Tässä hyvinvointiohjelmassa on esitetty konkreettisempia toimenpiteitä, joilla voidaan edistää tämän strategisen päämäärän toteutumista. Hyvinvointiohjelman toimenpiteitä konkretisoidaan vielä tarkemmin vuosittain talousarvion tavoitteita asetettaessa. Hyvinvointiohjelma ohjaa myös muita kunnan strategisia ohjelmia ja suunnitelmia, kuten esimerkiksi kunnan hyvinvointikertomusta. Kirkkonummen hyvinvointikertomus kuvaa tiiviisti kunnan hyvinvointia ja terveyttä sekä sisältää toimenpiteitä näiden edistämiseksi.

Lähtökohdat hyvinvointiohjelman laatimiseen ovat olleet hyvät. Kirkkonummen vahvuuksia hyvinvoinnin näkökulmasta ovat kuntalaisten hyvä toimeentulotaso: Kirkkonummella asutokunnan käytettävissä oleva rahatulo oli keskimäärin 52 024 € vuonna 2016, kun koko maassa keskiarvo oli 39 270 €. Lisäksi kunnan pienituloisuusaste on verrattain alhainen. Vuonna 2016 Kirkkonummen pienituloisuusaste oli 6,6 ja koko maassa keskimäärin 12,7 (Tilastokeskus). Kirkkonummelaiset ovat myös terveempiä kuin suomalaiset keskimäärin. Kelan ikävakioitu sairastavuusindeksi on Kirkkonummella vuonna 2017 ollut 83,8 (muihin Suomen kuntiin verrattuna 22 alhaisin). Sosiaali- ja terveydenhuollon tarvevakioitujen menojen indeksi on Kirkkonummella 94, eli 6 % alhaisempi koko maahan verrattuna ja PYLL-indeksi on kunnassa ollut 4 961 ja koko maassa 5 902 vuonna 2016 (Sotkanet).

Toisaalta Kirkkonummella on myös haasteita: työttömyys on ollut kasvussa viime vuodet ja väestön sosioekonomiset erot monissa taloudelliseen pärjäämiseen ja terveyskäyttäytymiseen liittyvissä asioissa ovat muuta maata jyrkemmät. Työttömien osuus työvoimasta on vuonna 2016 ollut Kirkkonummella 10,0 %, kun vuonna 2010 työttömiä oli 6,2 % asukkaista. Koko maassa työttömien osuus työvoimasta vuonna 2016 on ollut 13,5 % (Tilastokeskus). Rakennetyöttömyys (vaikeasti työllistyvien osuus 15–64-vuotiaista) oli Kirkkonummella vuonna 2016 yhteensä 5,1 % ja koko maassa 6,2 %. Rakennetyöttömyys on ollut kasvussa niin Kirkkonummella, kuin koko maassa: vuonna 2010 rakennetyöttömyys oli Kirkkonummella 2,5 % ja koko maassa 4,1 % (Sotkanet). Toimeentulotukea saaneita henkilöitä on Kirkkonummella vuonna 2016 ollut 6,0 % kunnan asukkaista ja toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneita henkilöitä 2,0 %. Koko maassa toimeentulotukea saaneita henkilöitä on vuonna 2016 ollut 7,2 % asukkaista ja pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneita taas 2,2 % (Sotkanet). Kunnan näkökulmasta haasteena ovat myös

toimitilat, joissa on sisäilmaongelmia; tilanteen korjaamiseksi tarvitaan suunnitelmallisuutta ja rohkeita toimenpiteitä.

Sekä hyvinvointiohjelman että rinnalla työstetyn elinvoimaohjelman valmistelut ovat tapahtuneet hyvin vuorovaikutteisesti. Ohjelmaluonnoksista pyydettiin keväällä 2018 kommentteja asukkailta sekä kunnan henkilöstöltä ja niitä saatiin yhteensä noin 150. Ohjelmien virkamiesvalmistelu ja luottamustoimielinkäsittelyt olivat osallistavia ja toivat ohjelmiin kehittämistyön käytännön näkökulmaa. Nykyiselle valtuustokaudelle hyväksytty kuntastrategia sekä sitä toteuttavat hyvinvointi- ja elinvoimaohjelmat linjaavat Kirkkonummen toimintaa ja päätöksiä; myös niissä tulee pyrkiä avoimuuteen, vuorovaikutukseen ja osallistamiseen.

KIRKKONUMMELAISTEN HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN

1. Parannamme palveluiden laatua, kustannustehokkuutta ja saatavuutta mm. lisäämällä sähköisiä ja liikkuvia palveluja

Kirkkonummelaisten hyvinvoinnin kannalta on oleellista järjestää ja tuottaa kuntalaisten julkiset peruspalvelut laadukkaasti ja toimivasti. Palvelut täytyy tulevaisuudessa järjestää yhä kustannustehokkaammin, säilyttäen palveluiden laatu kuitenkin edelleen hyvänä ja säilyttämällä palvelut edelleen Kirkkonummella. Tämän toteutumiseksi tarvitaan palveluiden järjestämiseen uusia keinoja ja vaihtoehtoisia tapoja. Digitalisaatiota ja sen tuomia etuja täytyy hyödyntää aktiivisesti, ja palveluvalikoimaa tulee muuttaa järjestämisen paikasta riippumattomaksi. Digitalisaatio ei saa kuitenkaan olla este erityisryhmien, maahanmuuttajien tai vanhusten palveluiden saannille ja aiheuttaa syrjäytymisvaaraa. Vammaisten palveluiden järjestämiseen liittyen Kirkkonummen kunnassa on voimassa vammaispoliittinen ohjelma 2014–2025 ja maahanmuuttajien palveluiden järjestämiseen liittyy maahanmuuttajien kotouttamisohjelma 2017–2020. Samalla myös nuorten digitaitoja tulee muistaa kehittää ja ylläpitää. Sähköisten ja mobiilien palveluiden lisäksi perinteisemmät, paikkaan sidotut palvelut tulee tarjota kustannustehokkaasti, mikä edellyttää huolellista palveluverkon suunnittelua siitä, mitkä palvelut järjestämme kuntalaisten lähellä ja mitkä taas kannattaa keskittää.

Toimenpiteet	Vastuutaho	Aikataulu
1.1 Määritämme mobiilit palvelut ja lähipalvelut sekä keskitetyt ja seudulliset palvelut.	Kaikki toimialat ja Konsernihallinto	TA 2018 - 2019
1.2 Laajennamme ja monipuolistamme liikkuvia sekä ajasta ja paikasta riippumattomia palveluita esimerkiksi kehittämällä pop up -palveluita.	Sivistys- ja vapaa-aikapalveluiden toimiala	TA 2018 - 2021
1.3 Kehitämme sivistys- ja vapaa-aikatoimen sähköisiä asiakaspalveluita tavoitteena tehokkaat ja laadukkaat asiakaskokemukset.	Sivistys- ja vapaa-aikapalveluiden toimiala	TA 2019 - 2021
1.4 Käytämme ja kehitämme ajan tasalla olevia sähköisiä palveluita opetuksen ja oppimisen hyväksi.	Sivistys- ja vapaa-aikapalveluiden toimiala	TA 2018 - 2021
1.5 Huomioimme tekoälyn, automaation, robotiikan, digitalisaation ja pelillisyyden mahdollisuudet.	Kaikki toimialat ja Konsernihallinto	TA 2019 - 2021

1.6 Kehitämme terveystalvapaalvauissa ajanvarauspaalvauita.	Perusturvapaalvauiden toimiala	TA 2019 - 2021
1.7 Kehitämme reittioptimointijärjestelmää ikäihmisten palveluissa, kotihoidossa.	Perusturvapaalvauiden toimiala	TA 2018 - 2020
1.8 Kehitämme kunnassa etäkonsultaatiopaalvauita.	Perusturvapaalvauiden toimiala	TA 2018 - 2021

2. Lisäämme kuntalaisten osallistumismahdollisuuksia ja ohjaamme palvelutuotantoa aiempaa voimakkaammin kuulemalla ja osallistamalla kuntalaisia

Kuntalaisvuorovaikutus kunnallisessa päätöksenteossa ja sen valmistelussa on vahvistuva trendi. Kuntalaisvuorovaikutukseen liittyy eri käsitteitä ja kunnassa toteutettavia tavoitteita. Tärkeimmät tähän liittyvät käsitteet ovat kuntalaisten osallisuus, osallistuminen ja osallistaminen. Tässä tulee muistaa huomioida myös vanhukset, kehitysvammaiset ja muut erityisryhmät, jotta jokainen saa halutessaan mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa.

Kuntalaisten osallisuudessa on kyse siitä, että kuntalaiset kokevat kuuluvansa johonkin yhteisöön, tässä tapauksessa kuntaan, ja pääsevät vaikuttamaan heitä koskeviin asioihin. Osallisuus toteutuu henkilökohtaisessa tai arkisessa vuorovaikutuksessa, useimmiten henkilökohtaisesti kunnan työntekijöiden kanssa. Osallistuminen tarkoittaa sitä, että kuntalaiset voivat halutessaan vaikuttaa kunnalliseen päätöksentekoon ja asioiden valmisteluun omasta aloitteesta. Perinteinen osallistumisen muoto on äänestäminen, mutta tänä päivänä osallistumisen muotoja on paljon enemmän, ja ne kehittyvät edelleen. Osallistamisessa haetaan tarkoituksella kuntalaisten ääntä valmisteluun ja päätöksentekoon sekä hyödynnetään kuntalaisten asiantuntijuutta. Osallistamista voidaan nykyisin järjestää uusilla, mobiileilla ja sähköisillä välineillä, ja niiden käyttöönottoa tulee Kirkkonummellakin edistää. Myös erilaiset asiakasraadit ja keskustelutilaisuudet ovat erittäin tarpeellisia.

Toimenpiteet	Vastuutaho	Aikataulu
2.1 Huomioimme asiakaspalautteet sekä asiakastytyväisyyskyselyjen ja kuntalaisbarometrin tulokset toiminnan kehittämisessä.	Kaikki toimialat ja Konsernihallinto	TA 2018 - 2021
2.2 Tuemme ja rohkaisemme kuntalaisia osallistumaan elinympäristöstä huolehtimiseen ja sen kehittämiseen.	Kaikki toimialat ja Konsernihallinto	TA 2018 - 2021
2.3 Otamme kuntalaiset/käyttäjät mukaan palveluiden ja toiminnan suunnitteluun mm. lisäämällä sähköisten vuorovaikutuskanavien käyttöä.	Kaikki toimialat ja Konsernihallinto	TA 2018 - 2021

2.4 Tehostamme syrjäytymisvaarassa olevien tai syrjäytyneiden nuorten palveluja, erityisryhmät mukaan lukien.	Kaikki toimialat ja Konsernihallinto	TA 2019 - 2021
---	--------------------------------------	----------------

3. Lapsiystävällisenä kuntana edistämme toiminnassamme lasten ja nuorten oikeuksien toteutumista

Kirkkonummen kunta toteuttaa Lapsiystävällinen kunta -toimintamallia, jonka tarkoituksena on edistää lasten hyvinvoinnin ja oikeuksien toteutumista kunnassa. Kirkkonummen kunta sai Suomen Unicefilta Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen joulukuussa 2017. Tunnus on voimassa kaksi vuotta kerrallaan. Toimintamalli edellyttää muun muassa, että lapsia kohdellaan tasa-arvoisesti kunnan asukkaina, lapsiin ja heille suunnattuihin palveluihin panostetaan kunnan talousarviossa, jokaiselle lapselle turvataan yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua ja lapset otetaan mukaan palveluiden suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen saaminen on merkittävä saavutus ja sen saaminen tulee varmistaa jatkossakin. Kyse on ennen kaikkea lasten oikeuksien toteuttamisesta ja henkilöstön kouluttamisesta tähän ajattelutapaan. Tunnuksella on kuitenkin merkitystä myös kunnan houkuttelevuudelle ja imagolle – varsinkin lapsiperheiden näkökulmasta. Tunnusta tulee hyödyntää ja käyttää kunnan markkinoinnissa sekä tuoda esiin onnistuneita käytäntöjä lasten oikeuksien toteuttamisessa.

Kirkkonummen kunnassa kiinnitetään huomiota ja panostetaan varhaiskasvatukseen, koska sillä on tärkeä osa lapsen kehityksessä. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan pedagogisesti painotettua tavoitteellista ja suunnitelmallista, hoidon ja opetuksen muodostamaa kokonaisuutta. Varhaiskasvatusta voidaan järjestää päiväkotien ja perhepäivähoidon lisäksi esimerkiksi kerho-, leikki- ja ryhmätoimintana.

Lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyen Kirkkonummella on voimassa esimerkiksi lasten ja nuorten ehkäisevä suun terveydenhuolto -toimintaohjelma 2018–2020. Näiden lisäksi on voimassa useita varhaiskasvatukseen, opetukseen ja vapaa-aikaan liittyviä suunnitelmia, ohjelmia ja strategioita.

Toimenpiteet	Vastuutaho	Aikataulu
3.1 Kehitämme monialaista työskentelyä lasten ja nuorten palveluiden kehittämisessä.	Kaikki toimialat ja Konsernihallinto	TA 2018 - 2021
3.1.1 Pilotoinimme lapsen oikeuksien perusteinen koulu -ohjelmaa.	Sivistys- ja vapaa-aikapalveluiden toimiala	TA 2018 - 2021
3.2 Toimimme perheiden ja yhteistyökumppanien kanssa dialogisesti ja systemisesti (systeminen toimintamalli perhepalveluissa ja lastensuojelussa).	Perusturvapalveluiden toimiala	TA 2018 - 2021

3.3 Nostamme varhaiskasvatuksen päiväkotij- ja perhepäivähoidon sekä avoimen toiminnan (kerhot ja asukaspuistot) osallistumisastetta suunnitellusti.	Sivistys- ja vapaa-aikapalveluiden toimiala	TA 2018 - 2021
3.4 Lisäämme taideopetusta varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa yhteistyössä kansalais- ja musiikkiopiston, kuvataidekoulun sekä muiden toimijoiden kanssa.	Sivistys- ja vapaa-aikapalveluiden toimiala	TA 2019 - 2021
3.5 Panostamme perheille annettavaan tukeen lapsiperheiden kotipalvelun ja perheohjaajien avulla sekä kouluttamalla uusia tukiperheitä.	Perusturvapalveluiden toimiala	TA 2018 - 2021
3.6 Tehostamme nuorten ohjauspalveluita.	Sivistys- ja vapaa-aikapalveluiden toimiala	TA 2018 - 2021

4. Edistämme toiminnassamme ikäihmisten hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta

Kirkkonummen väestö on vanhenemassa voimakkaasti tulevina vuosina. Tilastokeskuksen vuoden 2015 väestöennusteen mukaan Kirkkonummella on vuonna 2040 lähes 11 000 yli 64-vuotiasta, kun tällä hetkellä kyseiseen ikäluokkaan kuuluvia on reilut 6 000 henkilöä. Samalla kun väestö suhteellisesti vanhenee, suhtautumisemme ikäihmisiin täytyy muuttua. Ikäihmiset elävät tulevina vuosina entistä pidempään aktiivista arkea. Seniorit tulee nähdä aktiivisina kunnan toimijoina, jotka käyttävät kaupallisia palveluita, osallistuvat kunnan kehittämiseen tai tekevät esimerkiksi vapaaehtoistyötä. Ikäihmisillä tulee olla oikeus hyvään ja aina ihmisarvoiseen elämään. Ikäihmisten osaamista ja aktiivisuutta tulee tukea tarjoamalla oppimis- ja harrastusmahdollisuuksia, osallistamalla heitä kunnan palvelujen järjestämiseen sekä ottamalla ikäihmiset mukaan digimaailmaan. Ikäihmisille suunnatuissa palveluissa tulee tukea ikäihmisten kotona asumista ja kodinomaista ympäristöä palvelupisteissä. Kirkkonummella on voimassa Ikäihmisten palveluiden strategia vuosille 2011–2025.

Toimenpiteet	Vastuutaho	Aikataulu
4.1 Osallistamme ikäihmiset eri toimintoihin lasten ja nuorten keskuuteen.	Sivistys- ja vapaa-aikapalveluiden toimiala, Perusturvapalveluiden toimiala	TA 2018 - 2021
4.2 Kehitämme vapaaehtoistoimintaa luomaan ikäihmisille lisäarvoa arkeen.	Perusturvapalveluiden toimiala, Sivistys- ja	TA 2018 - 2021

	vapaa-aikapalveluiden toimiala	
4.3 Mahdollistamme ikäihmisten osallistumisen palveluiden kehittämiseen.	Perusturvapalveluiden toimiala	TA 2018 - 2021
4.4 Tuemme ikäihmisten päivittäistä hyvinvointia ja arjen aktiivisuutta.	Perusturvapalveluiden toimiala	TA 2018 - 2021
4.5 Ehkäisemme ikäihmisten digisyrjäytymistä esim. hyödyntämällä vapaaehtoisia, nuoria tai kolmatta sektoria.	Kaikki toimialat ja Konsernihallinto	TA 2019 - 2021
4.6 Varmistamme palveluasumisen kaavatarjonnan riittävyyden.	Kuntatekniikan toimiala	TA 2019 - 2021
4.7 Olemme aktiivisesti mukana I&O - kärkihankkeessa (Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaikenikäisten omaishoitoa).	Perusturvapalveluiden toimiala	TA 2018 - 2020

5. Laajennamme yhteistyömahdollisuuksia kuntalaisten, kolmannen sektorin ja yritysten välillä

Kuntalaiset, järjestöt ja yritykset ovat nykyisin – ja tulevaisuudessa vielä voimakkaammin – tärkeässä roolissa kuntalaisten hyvinvoinnin tukemisessa. Kunnan roolin ennustetaan tulevaisuudessa muuttuvan koko kunnan palveluja tuottavan verkoston johtajaksi. Tällä strategiakaudella pyrimme lisäämään yhteistyötä ja vuorovaikutusta yritysten sekä kolmannen sektorin kanssa. Yhteistyön pitää rakentua kunnan vastuulle ja ohjaukseen, mutta yhteistyökumppaneille tulee tarjota tiloja, tukea ja ohjausta kunnan palvelutarjontaa täydentävän toiminnan järjestämiseen niin yrityksille kuin kolmannelle sektorillekin. Avustuksia ja tiloja kunta on tarjonnut ennenkin, mutta tällä strategiakaudella pyrimme arvioimaan avustusten vaikuttavuutta kuntalaisten hyvinvointiin ja kohdentamaan järjestöavustuksia arvioinnin perusteella.

Toimenpiteet	Vastuutaho	Aikataulu
5.1 Turvaamme järjestöjen ym. toimijoiden toimintaedellytykset, tarkistamme avustusten jakoperiaatteita sekä arvioimme niiden vaikuttavuutta.	Sivistys- ja vapaa-aikapalveluiden toimiala, Kuntatekniikan toimiala, Perusturvapalveluiden toimiala	TA 2019 - 2021

5.2 Kehitämme maahanmuuttajien kotouttamista ja teemme yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa.	Perusturvapalveluiden toimiala	TA 2018 - 2021
5.3 Selvitämme ja osoitamme tiloja järjestöille ja muille toimijoille.	Kuntatekniikan toimiala	TA 2018 - 2021

6. Olemme aktiivinen kuntalaisten edunvalvoja

Tätä hyvinvointiohjelmaa kirjoitettaessa näyttää siltä, että julkisten sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämisvastuu siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä maakunnille 1.1.2021. Vaikka aikatauluun ja uudistuksen sisältöön tulisi vielä muutoksia, melko varmalla näyttää, että jonkinlainen sote-palveluiden uudistus on lähivuosina tulossa. Tässä suunnittelu- ja valmistelutyössä sekä uudistuksen toteutuksessa Kirkkonummen kunnan on pidettävä aktiivisesti kuntalaisten edusta kiinni. Tämä tarkoittaa kunnan aktiivista mukana oloa uudistusten valmistelussa sekä huolen pitämistä siitä, että tuleva maakunta järjestää palvelut kirkkonummelaisten kannalta riittävän lähellä ja hyvin saavutettavina.

Toimenpiteet	Vastuutaho	Aikataulu
6.1 Osallistumme aktiivisesti SOTE:n valmisteluryhmiin sekä pilottihankkeisiin.	Kaikki toimialat ja Konsernihallinto	TA 2018 - 2020
6.2 Edistämme perusturvatoimialan ja sivistys- ja vapaa-aikapalvelujen toimialan yhdyspintatyöskentelyä (SISOTE).	Sivistys- ja vapaa-aikapalveluiden toimiala, Perusturvapalveluiden toimiala	TA 2018 - 2020
6.3 Olemme aktiivisesti mukana lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman (LAPE) valmistelussa.	Sivistys- ja vapaa-aikapalveluiden toimiala, Perusturvapalveluiden toimiala	TA 2018 - 2020

7. Siirrämme hyvinvointipalveluissa painopistettä ennaltaehkäisevään työhön

Kuntalaisten hyvinvoinnin tukemisessa on käytännössä aina edullisempaa ehkäistä pahoinvointia ennalta, kuin korjata jo toteutuneita ongelmia. Hyviä esimerkkejä ennaltaehkäisevästä työstä ovat kuntalaisten kannustaminen arkiliikkumiseen ja terveellisiin elämäntapoihin sekä kuntalaisten työttömyyden ja syrjäytymisen ehkäiseminen. Kuntalaisten pitkäaikaistyöttömyyteen ja nuorisotyöttömyyteen on kunnassa herätty, ja panostuksia työttömyyden vähentämiseen tulee jatkaa tulevinakin vuosina. Kunnan palvelutuotannossa tulee varata riittävät määrärahat ennaltaehkäiseviin palveluihin sekä ns. matalan kynnyksen palveluihin, joita kuntalaisten on helppoa käyttää jo varhaisessa vaiheessa ennen kuin ongelmat ovat kasvaneet suuriksi.

Ennaltaehkäisevässä työssä on ensiarvoisen tärkeää kuunnella kuntalaisia ja toimia heidän tarpeidensa mukaisesti.

Toimenpiteet	Vastuutaho	Aikataulu
7.1 Kehitämme ennaltaehkäiseviä ja matalan kynnyksen palveluita sekä varhaista tukea.	Kaikki toimialat	TA 2018 - 2021
7.2 Parannamme kirkkonummelaisten työllisyyttä kunnan käytettävissä olevin toimin.		
7.2.1 Kehitämme malleja palkkatuella palkkaamisesta, työkokeilusta ja oppisopimuksella kuntaan töihin ottamisesta.	Kaikki toimialat	TA 2018 - 2021
7.2.2 Kehitämme toimintamalleja, joilla voimme edistää nuorten työllistymistä.	Kaikki toimialat	TA 2018 - 2019
7.2.3 Kehitämme toimintamalleja huumausaineiden käytön ehkäisemiseksi yhdessä eri toimijoiden kanssa.	Perusturvapalveluiden toimiala ja sivistys- ja vapaa-aikapalveluiden toimiala	TA 2019 - 2021
7.3 Kehitämme työnjakoa ja parannamme matalan kynnyksen sosiaali- ja terveystalveluiden saatavuutta.	Perusturvapalveluiden toimiala	TA 2018 - 2021

8. Edistämme kuntalaisten hyvinvointia muun muassa kehittämällä vapaa-ajan paikkoja ja palveluita

Viihdyttävä ja monipuolinen vapaa-ajan tekeminen on paitsi tärkeä kunnan vetovoimatekijä, myös tärkeä kuntalaisten hyvinvoinnin ylläpitäjä. Liikuntamahdollisuudet, kulttuuritarjonta, kirjastopalvelut ja muu kunnan tarjoama mielekäs tekeminen luovat Kirkkonummesta vetovoimaisen arjen elämisen kunnan. Kirkkonummen kulttuuritarjontaa täydentää lisäksi pk-seudun rikas kulttuuritarjonta, mutta tästä huolimatta Kirkkonummellakin pitää tapahtua ja asukkaiden tulee viihtyä kunnassa ilman, että heidän tarvitsee matkustaa muualle. Kirkkonummella on jo nykyisellään vetovoimaisia virkistysalueita ja miellyttävää tekemistä, ja lisää on tulossa tällä strategiakaudella – erityisesti uuden kirjaston myötä. Tarjoamme tulevana vuosina toiminnan paikkoja ja tapahtumia kuntalaisille sekä tuomme esiin kirkkonummelaista kulttuuria. Kirkkonummella tulee vuonna 2019 voimaan kunnan oma kulttuuristrategia.

Toimenpiteet	Vastuutaho	Aikataulu
8.1 Teemme uudesta pääkirjastosta keskeisen tapahtumapaikan.	Sivistys- ja vapaa-aikapalveluiden toimiala	TA 2018 - 2019
8.2 Parannamme ja rakennamme uusia monimuotoisia yleisiä alueita ja toimintoja asukkaille (asukaspuistot, liikuntapaikat, puistot ym.).	Kuntatekniikan toimiala, Sivistys- ja vapaa-aikapalveluiden toimiala	TA 2018 - 2021
8.3 Edistämme paikallisen kulttuuritarjonnan kehittämistä.	Sivistys- ja vapaa-aikapalveluiden toimiala, Konsernihallinto	TA 2018 - 2021
8.4 Edistämme lasten- ja nuorten harrastustakuun toteutumista.	Sivistys- ja vapaa-aikapalveluiden toimiala	TA 2018 - 2021
8.5 Edistämme rakenteellista monitoimijuutta: kehitämme päivä-harrastamisen mahdollisuuksia koulupäivinä; raja-aidat kaatava yhdessä tekeminen.	Sivistys- ja vapaa-aikapalveluiden toimiala	TA 2018 - 2021
8.6 Kulttuuristrategian laatiminen ja toimeenpano.	Sivistys- ja vapaa-aikapalveluiden toimiala	TA 2018 - 2021
8.7 Laaditaan liikunta- ja virkistysstrategia	Kaikki toimialat	TA 2019- 2021

9. Huolehdimme tilojen ja oppimisympäristöjen terveellisyydestä ja toiminnallisuudesta sekä opetusvälineiden ja oppimateriaalien ajanmukaisuudesta

Kirkkonummella on tullut ilmi viime vuosina paljon sisäilmaongelmista kärsiviä toimitiloja, minkä vuoksi kunnassa on jouduttu päivittämään investointisuunnitelmia sekä järjestämään väliaikaisia väistötiloja. Tällä strategiakaudella muodostamme kokonaiskäsitteen toimitilojen ongelmista ja suunnittelemme sekä toteutamme tarvittavia toimenpiteitä. Toimitilojen korjaustoimenpiteiden aikana pidämme huolta, että toiminnot voivat jatkua asianmukaisissa tiloissa. Pidämme huolen myös toiminnan muista materiaalisista puitteista, kuten esimerkiksi työskentelyvälineistä ja kalusteista käyttäjien tarpeiden mukaisesti. Tämä sisältää esimerkiksi oppilaitosten oppimateriaaleista huolehtimisen opetussuunnitelmien mukaisesti.

Toimenpiteet	Vastuutaho	Aikataulu
9.1 Selvitämme kunnan tilojen sisäilmaongelmien kokonaiskuvan ja toteutamme tarvittavat toimenpiteet sekä	Kuntatekniikan toimiala	TA 2018 - 2021

tarvittaessa väistötilaratkaisut. Huolehdimme riittävästä viestinnästä.		
9.2 Pidämme huolta kiinteistö-omaisuudesta ja kehitämme tilojen ennakoivaa ylläpitoa. Priorisoimme tilojen ylläpitoa ja korjaamista kiinteistö-salkutuksen mukaisesti.	Kuntatekniikan toimiala	TA 2018 - 2021